

ISSN (E): 2181-4570

GIPOGLIKEMIK KOMAI

Sabirova Dilnoza Shuxratovna

Sogʻliqni Saqlash Vazirligi Akademik Yo.X. Toʻraqulov Nomidagi Respublika
Ixtisoslashgan Endokrinologiya Ilmiy- amaliy Tibbiyot Markazi Samarqand Filiali

Abdurozzoqov J

Samarqand davlat tibbiyot universiteti 1-son Davolash fakulteti talabasi

Eshmurodov Z

Samarqand davlat tibbiyot universiteti 1-son Davolash fakulteti talabasi

Qodirov D

Samarqand davlat tibbiyot universiteti 1-son Davolash fakulteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada gipoglikemik koma, glukoza inson organizmida orni, jigar buyrak yetishmovchiligidagi orni.

Kalitsoʻzlar: Gipoglikemiya, mushak glikogen, laktat, neyroglükopenik, glikogenoliz.

Gipoglikemiya - bu simpatik asab tizimning faollashishi yoki markaziy asab tizimining disfunktsiyasi bilan tavsiflangan sindromdir, bu patologik jihatdan plazmada glyukozaning miqdori pastligi tufayli yuzaga keladi, bu juda koʻp belgili sabablarga ega.

Gipoglikemik koma - bu gipoglikemiyaning oʻta xavfli darajasi, va oʻtkir holat boʻlib, qonda glyukozaning tez pasayishi va miya tomonidan glyukozani isteʼmol qilish keskin pasayishi bilan rivojlanadi. Gipoglikemik koma koʻpincha, diabet kasalligi bilan ogʻrigan bemorlarda, insulinni, shakarni kamaytiruvchi dorilarni koʻp dozasi (ayniqsa salitsilatlar, alkogol, beta-blokaterlar bilan birgalikda) qabul qilish. Uglevodlarni etarli miqdorda isteʼmol qilmaslik, mushaklarning intensiv mashqlari, turli xil hissiy holatlar, infeksiyalar bilan yuzaga keladi. Bundan tashqari, koma buyrak, jigar, yurak etishmovchiligidan kelib chiqadi. Glyukozaga turgunlik testining buzulishi bulgan bemorlarda va tashxislanmagan engil shakldagi diabet, bu bemorlarda kasallikning boshlanishida kuzatilgan giperinsulinemiyaning kompensatsion rivojlanishi tufayli koma paydo boʻlishi mumkin.

Glyukoza inson organizmidagi jarayonlarning eng muhim metabolic tarkibiy qismidir. Hujayralar, hayot va ayniqsa miya hujayralari uchun energiya manbai boʻlib,

u tanadagi plastic funktsiyalarni bajaradi. Bepul etishmayapti. Hujayralar ichida glyukoza amalda glikogen shaklida to'planadi. Oksidlanish jarayonida u piruvat va laktat (anaerob yo'l) yoki karbonat anhidridga (aerob yo'l), triglitseridlar shaklida yog'li kislotalarga aylanadi. Glyukoza nukleotid va nuklein kislota molekulasining ajralmas qismidir. Glyukoza aminokislotalar sintez, lipidlar, polisaxaridlarning ma'lum oksidlanishini sintez qilish uchun zarurdir. Inson qonida glyukoza kontsentratsiyasi jinsi va yoshidan qat'inazar, ovqatlanish va jismoniy faoliyatdagi katta farqlarga qaramay 2.8-7.8 mmol oralig'ida, (qonda glyukoza darajasining postprandial ravishda ko'payishi, qonda giperglikemiya va stress omillari va 3-4 soatlik jismoniy faoliyatdan keyin uning pasayishi) buladi. Ushbu doimiylik miya to'qimasini normal sharoitda ishlatishi mumkin bo'lgan yagona metabolic yonilg'I bilan ta'minlaydi. Glyukoza tananing barcha a'zolari va to'qimalari insulinga orqoli kiradi: glyukoza bu organlar va to'qimalarga faqat insulin (yog 'to'qimasi, mushaklar, suyak, biriktiruvchi to'qima) mavjud bo'lganda kiradi. Insulinga bog'liq bo'lmagan organlar: glyukoza kontsentratsiy gradientiga qarab kiradi (miya, buyrak ustibezlari, gonadalar); Glyukoza miqdorini muayyan vazifani bajarishda qiyinlashtiradigan omillar. Insulin darajasi parallel ravishda ko'tarilganda, ushbu organlarning oziq-ovqatlari muhim gormonal chegaralarni ishlatadi. Har safar glyukoza va insulin ko'payib borganda, glyukoza hujayraga kiradi, bu nafaqat qondagi konsentratsiyasini sezilarli darajada oshiradi, balki glyukoza hujayra ichidagi metabolizmni ta'minlaydi. Shuningdek, och qolish paytida insulin kontsentratsiyasi 10 MKED / ml dan 100 MCED / ml gacha o'zgarib turadi, ovqatlanishdan keyin 30-45 minutgacha maksimal qiymatlar odatdagi iste'mol qilingandan keyin ko'payadi. Glyukoza qonga turli yo'llar bilan kiradi. Ovqatdan so'ng, 2-3 soat davomida ekzogen uglevodlar glikemiyaning asosiy manbai bo'lgan agonistlar bo'lib xizmat qiladi. Jismoniy mehnat bilan shug'ullanadigan odamning ovqatida 400-500 g glyukoza bo'lishi kerak. Ovqatlanish paytida glyukoza aylanib yuradigan qonning katta qismi (glikogenoliz tufayli to'planib, jigarda glikogen glyukoza, mushak glikogeni laktat va piruvat uchun yo'q qilinadi). Ochlik va glikogen zaxiralarning kamayishi bilan glyukoneogenez qondagi glyukoza manbai bo'lib qoladi (uglevod bo'lmagan substratlardan glyukoza hosil bo'lishi: laktat, piruvat, glitserin, alanin). Uglevod parchalanishining yakuniy mahsulotining 80% dan ko'prog'ini glyukoza tashkil qiladi va portal qon oqimiga kiradi.

Klinik ko'rinish komaning bu areflexiya, mushaklarning tonusi pasaygan, ortiqcha terlashni to'xtatadi, nafas olish pasayashi mumkin, genezisning buzilishi, markaziy arterial bosim pasayadi, yurak ritmi buziladi. Gipoglikemiyaning simptomlarini shartli ravishda uch guruhga bo'lish mumkin: 1) avtonom (avtonom asab tizimining faollashuvi): titroq, terlash, yurak urishi, mydriasis hissi, tez qizarish, bezovtalik, teri, ochlik, ko'ngil aynish, paresteziya, adrenergik, xolinergik; 2) neyroglükopenik (miyada glyukozasining etarli emasligi): zaiflik, buzilgan kontsentratsiya, bosh aylanishi, nutq, haroratning buzilishi, xatti-harakatlarning buzilishi, hissiy qobiliyatning ta'minoti. Kuchli gipoglikemiya bilan konvulsiyalar, tartibsizlik, koma paydo bo'ladi. og'riq, muvofiqlashtirish, bosh og'rig'i, ko'rishning yomonlashishi. Gipoglikemiya alomatlari juda individual ekanligini unutmash kerak. Shuni esda tutingki, alomatlar individualdir. bir xil odam gipoglikemiya bitta va turli vaziyatlarda alomatlar turli ketma-ketlikka ega bo'lishi mumkin. alkogol va dorilar, uyqu, odamning psixologik holati va boshqalar kabi turli xil omillar.

Foydalanilgan adabiyotlar;

1. Дедов И. И., Мельниченко Г.А., Фадеев В. В. - М.: Медицина, 2017. Эндокринология.
2. Дедов И. И., Шестакова М. В. Осложнение сахарного диабета лечение и профилактика. Москва, 2017 г.
3. Дедова И. И., Шестаковой М. В. Алгоритмы специализированной медицинской помощи больным сахарным диабетом. Под редакцией Издание дополненное. Москва, 2019.

